

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 140/2020-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, IČO 51 284 961, konajúcou konateľom a advokátom Mgr. Ing. Miroslavom Compeľom a konateľom a advokátom Mgr. Filipom Turanom, LL.M., Fedinova 3b, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 63/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 63/2015 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 63/2015 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 200 € (slovom tisícdvisto eur), ktoré je jej Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet advokátskej kancelárie C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, IČO 51 284 961, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania okresného súdu a argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 140/2020-14 z 15. apríla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, IČO 51 284 961, konajúcou konateľom a advokátom Mgr. Ing. Miroslavom Compeľom a konateľom a advokátom Mgr. Filipom Turanom, LL.M., Fedinova 3b, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 63/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti podanej na ústavnom súde 9. októbra 2019 vyplýva:

„... 24.02.2015 podala sťažovateľka žalobu o náhradu škody, bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia na tom skutkovom základe, že od novembra roku 2011 do apríla roku 2013 absolvovala sériu stomatologických zákrokov v stomatologickom centre [REDAKOVANÉ]... ktorých výsledkom malo byť nasadenie zubných implantátov v hornej a neskôr aj dolnej časti chrupu. Počas tejto liečby však dochádzalo k opakovaným komplikáciám... komplikácie neskôr viedli aj k psychickým ťažkostiam, spôsobeným frustráciou zo svojho nevzhľadného a nedokončeného chrupu a pretrvávajúcimi silnými bolesťami. Vzhľadom na uvedené, sťažovateľka oslovila iného stomatológa a súčasne znalca z odvetvia čelústná ortopédia a stomatologická protetika, aby bola posúdená poskytnutá zdravotná starostlivosť zo strany žalovaných. Znalec... skonštatoval pochybenia žalovaných pri poskytnutí zdravotnej starostlivosti, pričom tento posudok bol zo strany sťažovateľky aj priložený priamo k podanej žalobe.

Okresný súd Piešťany spočiatku vo veci riadne konal, vyrubil súdny poplatok, zaslal podanú žalobu na vyjadrenie žalovaným a dňa 10.03.2016 vytýčil prvé pojednávanie vo veci. Na uvedenom pojednávaní bola vypočutá sťažovateľka a pojednávanie bolo odročené na 19.04.2016 za účelom výsluchu žalovaného. Na uvedenom pojednávaní dňa 19.04.2016 bol vypočutý žalovaný s tým, že kvôli rozsiahlosti jeho výpovedi bolo pojednávanie odročené na 12.05.2016... 12.05.2016 bol dokončený výsluch žalovaného, pričom pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom pribratia ďalšieho znalca, ktorý by vypracoval znalecký posudok.

Od uvedeného pojednávania súd nevykonal žiadne ďalšie úkony a o pribratí znalca do dnešného dňa nerozhodol. Sťažovateľka prostredníctvom predchádzajúceho právneho zástupcu urgovala súd výzvou zo dňa 03.04.2017 ako aj zo dňa 03.11.2017, aby pokračoval vo veci... opätovne dňa 09.05.2018 zaslala na súd žiadosť o konanie vo veci samej, keďže posledný úkon súdu vo veci bolo pojednávanie konané dňa 12.05.2016. Ani na túto žiadosť súd žiadnym spôsobom nereagoval, aj keď už v tomto momente existovali v súdnom konaní preťahy viac ako dva roky.

Z tohto dôvodu bol dňa 08.01.2019 právny zástupca sťažovateľky nahliadnuť do súdneho spisu, pričom v spise okrem existujúcich podaní bol uvedený iba pokyn zo dňa 10.02.2017, aby bol spracovaný koncept uznesenia o ustanovení znalca z odvetvia

stomatológie... súd dňa 17.01.2019 vydal uznesenie o zložení preddavku na trovy dôkazu... sťažovateľka proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podala dňa 23.01.2019 sťažnosť. Nakoľko od podania uvedenej sťažnosti nebolo rozhodnuté takmer šesť mesiacov, podala sťažovateľka dňa 18.07.2019 prostredníctvom svojho právneho zástupcu sťažnosť na prieťahy v konaní. O uvedenej sťažnosti rozhodol predseda súdu dňa 13.08.2019, keď uznal opodstatnenosť sťažnosti a neopodstatnené prieťahy v súdnom konaní. Dňa 09.08.2019 vydal súd uznesenie o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky voči uzneseniu o zložení preddavku na trovy dôkazu. Nakoľko sťažovateľka chcela, aby súd pokračoval v súdnom konaní čo najrýchlejšie, uhradila dňa 21.08.2019 vyrubený preddavok na trovy dôkazu. Napriek tomu, súd do dnešného dňa neurobil žiadny ďalší úkon a od posledného pojednávania dňa 12.05.2016 už viac ako tri roky nepokračoval v konaní a ani nerozhodol o pribratí ďalšieho znalca v konaní...

Sme toho názoru, že sťažovateľke vznikla nemajetková ujma tým, že Okresný súd Piešťany koná, vzhľadom na povahu veci s neospravedlivelnými a neprimeranými prieťahmi, pričom v dôsledku jeho nečinnosti nie je sťažovateľke umožnené dosiahnuť účinnú nápravu zásahu do jeho základných práv a naďalej tak dochádza tak k prehlbovaniu ako aj k vzniku ďalšej ujmy na právach sťažovateľky. Sťažovateľka nevie, kto je zodpovedný za jej ujmu, bolesť ktorú si vytrpela a psychickú traumu, s ktorou sa do dnešného dňa úplne nevysporiadala. Sťažovateľka navyše musela v súvislosti so súdnym konaním vynaložiť aj značné finančné prostriedky, a to predovšetkým na znalecké dokazovanie a súdne poplatky. Vzhľadom na okolnosti uvedené v tejto sťažnosti, má sťažovateľka za to, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je v danom prípade odôvodnené.

Sťažovateľka týmto navrhuje... aby... Ústavný súd... priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- EUR... a to aj vzhľadom na to, že predmetom súdneho konania je náhrada ujmy viac ako 26.000,- EUR, ktorou by aspoň čiastočne zmiernila dôsledky, ktoré štát sťažovateľke prieťahmi spôsobil...

Sťažovateľka si... uplatňuje... náhradu trov právneho zastúpenia ...415,51 EUR.“

3. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp.zn. 6C/63/2015 bolo porušené.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súde Piešťany vo veci sp.zn. 6C/63/2015 ďalej konať bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd SR priznáva [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- EUR (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný sťažovateľke zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke [REDAKOVANÉ] náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 415,51 EUR s DPH, ktoré je Okresný súd Piešťany povinný sťažovateľke zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky.“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

4. Ústavný súd 7. mája 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní okresného súdu sp. zn. Spr 182/2020 z 22. mája 2020 predseda okresného súdu po prehľade vo veci vykonaných úkonov v podstatnom zhrnul:

„Sudkyňi JUDr. Ľudmile Hrickovej po vymenovaní do funkcie bolo k 26.05.2017 pridelených 450 spisov, z toho 73 reštančných vecí starších ako 5 rokov. K dnešnému dňu má vo svojich súdnych oddeleniach celkom 4314 spisov. S výnimkou exekučných spisov, má v súdnom oddelení 91 spisov starších než 5 rokov, čo je najvyšší počet reštančných spisov na osobu sudcu na tunajšom súde, a to napriek tomu, že dlhodobo, a to niekoľko mesiacov po sebe (s výnimkou mesiacov, v ktorých bola dočasne pracovne neschopná alebo čerpala dovolenku), patrí medzi sudcov s najvyšším počtom rozhodnutých vecí mesačne.

Napriek vysokej objektívnej preťaženosti urobila všetky potrebné opatrenia smerujúce k riadnemu konaniu vo veci bez prieťahov a vo veci nariadila pojednávanie na deň 22.10.2020.

Namietame výšku uplatneného primeraného finančného zadosťučinenia, ktorú považujeme vzhľadom na prehľad úkonov súdu za celkovo neprimeranú. V prílohe zasielam vyjadrenie zákonného sudcu zo dňa 21.05.2020.“

5. Ústavný súd listom z 1. júna 2020 zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľky vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. Spr 182/2020 z 22. mája 2020 na vedomie s možnosťou vyjadriť sa. Právny zástupca sťažovateľky vo svojej replike z 23. júna 2020 k vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol:

„Je pravdou, že v súčasnosti Okresný súd Piešťany už po viac ako štyroch rokoch vytýčil pojednávanie na 22.10.2020, avšak uvedené bolo výsledkom práve podania ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka pred samotným podaním ústavnej sťažnosti podala viacero urgencií ako aj sťažnosť na prieťahy, avšak až po podaní ústavnej sťažnosti v októbri 2019, Okresný súd Piešťany ustanovil znalca a začal vo veci skutočne konať, čoho výsledkom je práve aj nariadený termín pojednávania. V každom prípade, máme za to, že Okresný súd Piešťany doteraz konal s výraznými a ničím neodôvodnenými prieťahy. Nepochybňujeme vysoký nápad vecí zákonnej sudkyne, avšak pred podaním ústavnej sťažnosti sťažovateľka prostredníctvom svojich právnych zástupcov zasielala opakované urgencie a žiadosti, aby súd konal, no bezúspešne. Sťažovateľka dala Okresnému súdu Piešťany dostatočný priestor, aby prieťahy odstránil a vo veci konal, no až do podania ústavnej sťažnosti sa tak nestalo. Z tohto dôvodu mám za to, že ústavná sťažnosť je dôvodná v celom rozsahu.

Okresný súd Piešťany vo svojom vyjadrení uviedol, že namieta výšku požadovaného primeraného finančného vo výške 5.000,- EUR, nakoľko túto výšku údajne považuje za neprimeranú, a to údajne z dôvodu prehľadu úkonov súdu. Z prehľadu úkonov Okresného súdu Piešťany je podľa nášho názoru iba zrejmé, že Okresný súd Piešťany žiadnym spôsobom nereagoval až na tri výzvy a žiadosti o pokračovanie v konaní zo dňa 03.04.2017, dňa 03.11.2017 a dňa 09.05.2018, pričom od pojednávania dňa 12.05.2016 jednoznačne nekonal riadne a bez prieťahov. V súčasnosti už viac ako štyri roky prieťahov podľa nášho názoru jednoznačne odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v uplatnenej výške, ktorá je vzhľadom na hodnotu sporu primeraná. Je nutné uviesť, že sťažovateľka si v konaní uplatňuje nárok viac ako 26.000,- EUR, pričom aj vzhľadom na neprimeranú dĺžku konania sa jej náklady na tento spor zbytočne navyšujú. Sťažovateľka bola zaviazaná k úhrade nákladov na ďalší znalecký posudok, musela hradiť trovy právneho zastúpenia svojho právneho zástupcu v súvislosti s nahliadnutím do spisu, prípravu žiadosti a sťažnosti na prieťahy, čo sú všetko okolnosti, ktoré jednoznačne

opodstatňujú sťažovateľkou uplatnený nárok na primeranú finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- EUR.“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

13. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr

odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13.1 „Základné právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote patrí k tým právam, ktoré zásadným spôsobom spolupodmieňujú spoločnosťou vnímaný stupeň právnej istoty a jeho dodržiavanie je jednou zo záruk posilňovania dôvery občanov v právo a justíciu. Obsah právneho poriadku musí byť rovnako záväzný pre občanov aj pre štát, a to nielen vo svojej abstraktnej podobe, ale predovšetkým konkrétne pri výkone súdnej moci.“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 193/03 z 15. 10. 2003).

14. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

14.1 Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

14.2 Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku

so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

15. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

16. Priet'ahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrazový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám).

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné

ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o priet'ahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú priet'ahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07)]. Naostatok aj ESLP vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESLP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez priet'ahov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

IV.1 Právna a faktická zložitosť veci

18. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (rozsudok ESLP vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [rozsudok ESLP vo veci Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (rozsudok ESLP vo veci Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že skutkovo a právne zložitá je iba také konanie, ktoré si na posúdenie skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, vyžaduje ustanovenie znalca s osobitnými odbornými znalosťami, resp. spoluprácu znalca s inými odborníkmi – konzultantmi (IV. ÚS 28/05).

18.1 Predmetom konania je konanie o náhrade škody, bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, ktoré spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov. Vzhľadom na potrebu vykonania znaleckého dokazovania, prípadne

až kontrolného znaleckého skúmania ústavom je konanie zaťažené vyššou mierou náročnosti na posúdenie oprávnenosti nárokov uplatnených sťažovateľkou. Táto skutočnosť sa však nijakým spôsobom nepodpísala na ústavným súdom identifikovanej dobe prietahov v napadnutom konaní okresného súdu.

IV.2 Správanie účastníka konania

19. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní ústavný súd nezistil žiadne také okolnosti, ktoré by bolo možné pričítať na ťarchu sťažovateľky ako účastnícky konania/strany v konaní.

IV.3 Postup okresného súdu v napadnutom konaní

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je postup okresného súdu v napadnutom konaní.

21. Prehľad vo veci vykonaných úkonov:

- 26. februára 2015 okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky proti [REDAKOVANÉ], ako žalovanému v I. rade a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ako žalovanému v II. rade (ďalej len „žalovaní/žalovaný v I. a II. rade“),
- 2. marca 2015 okresný súd výzvou č. k. 6 C 63/2015-46 a č. k. 6 C 63/2015-48 z 2. marca 2015 vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 472 € a 66 + 570 € (uhradené sťažovateľkou 20. marca 2015),
- 27. apríla 2015 okresný súd uznesením č. k. 6 C 63/2015-55 z 27. apríla 2015 poučil účastníkov konania podľa zákonných ustanovení v tom čase platného Občianskeho

súdneho poriadku a uznesením č. k. 6 C 63/2015-57 z 27. apríla 2015 uložil žalovaným vyjadriť sa k žalobnému návrhu,

- 17. júla 2015 (s predošlým oznámením o predložení vyjadrenia právnym zástupcom po oboznámení sa s vecou z 27. mája 2015) okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie žalovaných,

- 21. januára 2016 okresný súd nariadil pojednávanie na 10. marec 2016 a na tento účel predvolal účastníkov konania,

- 10. marca 2016 okresný súd pojednával vo veci, po vykonaní dokazovania odročené na 19. apríl 2016,

- 19. apríla 2016 okresný súd pojednával vo veci, po vykonaní dokazovania odročené na 12. máj 2016,

- 12. mája 2016 okresný súd pojednával vo veci, po vykonaní dokazovania súd návrh na dokazovanie výsluchom znalca MUDr. Jenča, ktorý vypracoval znalecký posudok tvoriaci prílohu žalobného návrhu, zamietol (z dôvodu spochybnenia vierohodnosti znaleckého posudku žalovaným v I. rade) a pojednávanie odročil na neurčito, sťažovateľka navrhla znalecké dokazovanie znaleckým ústavom,

- 7. júna 2016 okresnému súdu doručená zdravotná dokumentácia sťažovateľky,

- 29. júna 2016 okresný súd vyzval právnych zástupcov účastníkov konania na zaslanie otázok pre znalca a sťažovateľku vyzval na zaslanie RTG dokumentácie, CT snímok s implantátmi a inej súvisiacej dokumentácie,

- 16. augusta 2016 okresnému súdu doručené otázky pre znalca právnym zástupcom žalovaného v I. a II. rade,

- 6. apríla 2017 okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o nariadenie termínu pojednávania,

- 9. mája 2018 okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky, ktorým žiada o konanie vo veci a vyjadruje sa k ustanoveniu ďalšieho znalca,

- 14. januára 2019 zákonná sudkyňa (zmena zákonného sudcu 26. mája 2017) udeľuje kancelárii pokyn k znaleckému skúmaniu vrátane zloženia preddavku na znalecké skúmanie,

- 16. januára 2019 okresný súd uznesením č. k. 6 C 63/2015-199 zo 16. januára 2019 (vydané vyšším súdnym úradníkom) uložil stranám konania povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania vo výške 500 €,

- 23. januára 2019 okresnému súdu doručená právny zástupcom sťažovateľky podaná sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6 C 63/2015-199 zo 16. januára 2019,

- 7. februára 2019 okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v I. rade k podanej sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6 C 63/2015-199 zo 16. januára 2019,

- 9. augusta 2019 okresný súd uznesením č. k. 6 C 63/2015-225 z 9. augusta 2019 (vydané zákonnou sudkyňou) zamietol sťažovateľkou podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6 C 63/2015-199 zo 16. januára 2019,

- 3. septembra 2019 sťažovateľka zložila preddavok na trovy znaleckého dokazovania,

- 22. novembra 2019 okresný súd uznesením č. k. 6 C 63/2015-236 z 22. novembra 2019 nariadil znalecké dokazovanie vo veci a znalcovi uložil podať posudok v lehote 60 dní (doručené znalcovi 8. januára 2020),

- 24. apríla 2020 okresnému súdu doručený znalecký posudok,

- 6. mája 2020 okresný súd nariadil termín pojednávania na 22. október 2020.

IV.3.1 Obdobia nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní

22. Zhodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v konaní nečinný od 12. mája 2016, keď bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu potreby vykonania znaleckého skúmania. Práve otázka znaleckého skúmania je v predmetnej veci kľúčová, pretože od záverov znaleckého skúmania sa bude odvíjať aj posúdenie sťažovateľkou uplatnených nárokov v konaní. V tejto súvislosti sťažovateľka v čase pred nariadením znaleckého skúmania navrhla pribrať do konania znalecký ústav ako vyššiu znaleckú autoritu než samotného znalca práve z dôvodu možných rozporov v znaleckých posudkoch, na čo však okresný súd rezignoval. V súčasnosti sú tak v konaní vypracované dva protikladné znalecké posudky. Nepochybnou skutočnosťou však ostáva, že okresný súd nariadil znalecké skúmanie až svojím uznesením

č. k. 6 C 63/2015-236 z 22. novembra 2019 a znalec vypracoval znalecký posudok 24. apríla 2020, pričom v čase po 12. máji 2016 okresný súd zabezpečil od účastníkov konania otázku pre znalca (doručené 16. augusta 2016) a k príprave znaleckého skúmania pristúpil až 14. januára 2019, keď bolo pokynom zákonnej sudkyňi kancelárii uložené stranám zložiť preddavok na znalecké skúmanie, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením č. k. 6 C 63/2015-199 zo 16. januára 2019. Z uvedeného je zrejmé, že v čase od 16. augusta 2016, keď boli okresnému súdu doručené otázky pre znalca, do 14. januára 2019, keď zákonná sudkyňa úkolovala kanceláriu okresného súdu k príprave znaleckého skúmania, okresný súd nekonal, resp. nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci ku skončeniu veci. Toto obdobie hodnotí ústavný súd ako priet'ah v trvaní 2 rokov a 5 mesiacov.

23. V závere ústavný súd poukazuje na to, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 55/02, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, III. ÚS 399/2011). Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, rovnako tak aj Ústavný súd Českej republiky IV. ÚS 392/2005, IV. ÚS 358/1998).

V.

Záver

V.1 K bodu 1 výroku nálezu

24. V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým

právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

24.1 Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod IV odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.2 K bodu 2 výroku nálezu

25. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25.1 Podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže a) prikázať, aby ten kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25.2 Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie okresného súdu stále trvá a nebolo vo veci dosiaľ rozhodnuté, prikázal ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

V.3 K bodu 3 výroku nálezu

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26.1 Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva

(I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

26.2 Sťažovateľka požiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo vzťahu k okresnému súdu vo výške 5 000 €. Ústavný súd identifikoval v napadnutom konaní okresného súdu obdobie nečinnosti v trvaní 2 rokov a 5 mesiacov. Vychádzajúc z doby preťahov v konaní v trvaní 2 rokov a 5 mesiacov a s poukazom na svoju judikatúru (IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020) priznal v popísanej situácii sťažovateľke sumu 1 200 €, ktorú považoval vzhľadom na okolnosti veci za primeranú.

26.3 Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia tak ústavný súd vychádzal z judikatúry ESĽP, v zmysle ktorej by výška priznaného finančného zadosťučinenia na vnútroštátnej úrovni mala byť v rozumnom pomere k sume, ktorú by v podobných prípadoch sťažovateľovi priznal ESĽP (rozsudky ESĽP vo veci Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97 oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).

V.4 K bodu 4 výroku nálezu

27. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27.1 Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom, pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019, pozostávajúce z prevzatia a prípravy zastupovania a z písomného podania sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní

pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 1/6 z výpočtového základu zo sumy 980 €, čo za jeden úkon právnej služby predstavuje odmenu v sume 163,33 € a 9,80 € režijný paušál, v celkovej súhrnnej sume 519,39 € + DPH vo výške 69,24 €, v celkovej sume 415,51 €. Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Za repliku právneho zástupcu z 23. júna 2020 náhradu trov konania nepriznal.

V.5 K bodu 5 výroku nálezu

28. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti požadovala zaplatenie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € vo vzťahu k okresnému súdu. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľke sumu finančného zadosťučinenia vo výške 1 200 €, návrhu v ostávajúcej časti nevyhovel.

29. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2020

Martin Vernarský
predseda senátu